17.11.2017

Eduskunnan verojaostolle

HE 169/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry lausuu esityksestä seuraavan.

Veronkorotus siirtää kulutusta pois ravintoloista ja vähentää työllisyyttä

Ravintola-anniskelu on vähentynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 1997. Tuolloin anniskelukulutus oli 21 prosenttia alkoholin kokonaiskulutuksesta. Nykyisin se on noin 10 prosenttia ja suunta on edelleen laskeva. Tämän vuoden tammi-syyskuussa anniskelumyynti väheni 2,6 prosenttia, heinä-syyskuussa peräti 6,5 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Ravintola-ala työllistää nykyisin 10 000 – 15 000 henkilöä vähemmän kuin se työllistäisi, jos anniskelun osuus olisi edelleen 20 prosentin tasolla, mutta alkoholin kokonaiskulutus olisi nykyisellä tasolla. Suomen valtio saisi vuosittain yli 300 miljoonaa euroa enemmän arvonlisä- ja valmisteverotuottoja. Lisäksi valtio saisi vielä ansiotuloverotuottoja ja työttömyydestä aiheutuvat menot vähenisivät.

Suurin syy anniskelumyynnin heikkoon kehitykseen on matkustajatuonnin raju kasvu. Sen osuus kokonaiskulutuksesta oli vuonna 1997 noin 10 prosenttia, kun se on nykyisin lähes 20 prosenttia. Viron ja muiden Baltian maiden EU-jäsenyys ja erinomaiset laivayhteydet sinne ovat johtaneet myös kotimaan matkailun heikkoon kehitykseen.

Suomalaisten matkat Baltian maihin ovat kasvaneet vuodesta 2007 lukien 60 prosentilla, kun kotimaan matkailu maksullisessa majoituksessa on kasvanut vain reilulla 6 prosentilla. Alkoholin hankinta ja edulliset matkailu- ja ravintolapalvelujen hinnat Baltian maissa ovat toimineet matkailun ajurina. Keskiolutpullo maksaa ravintolassa Suomessa keskimäärin 5 euroa. Samalla hinnalla asiakas saa Baltian maista 12 pulloa olutta. Matkailun ja alkoholin hankintakanavien yhteys käy selvästi ilmi liitteestä.

Kaupan liiton tekemän selvityksen mukaan suomalaiset kuluttavat yksinomaan Virossa 700 miljoonaa euroa vuodessa. Siihen on lisättävä kulutus muissa Baltian maissa ja matkustaja-aluksilla. Lisäksi Suomen valtio tukee 13 Suomen lipun alla olevaa matkustaja-alusta noin 250 miljoonalla eurolla vuodessa. Kaikkien Suomen lipun alla olevien Tukholmaan ja Tallinnaan seilaavien matkustaja-alusten ravintoloissa tarjoiltu ruoka ja alkoholijuoma ovat valmiste- ja arvonlisäveroista vapaita. Maissa olevilla matkailu- ja ravintola-alan yrityksillä ei ole mitään mahdollisuutta kilpailla hinnalla matkustaja-alusten kanssa lomamatkoista ja kokousmatkoista. Valtion tuki mahdollistaa sen, että matkustaja-alukset voivat jatkuvasti alihinnoitella palvelunsa. Esitetty alkoholin valmisteveron korotus heikentää maissa olevan matkailu- ja ravintola-alan kilpailukykyä entisestään.

Suosimalla ulkomaan matkailua ja suomalaisia matkustaja-aluksia Suomen valtio menettää verotuloja ja suomalaiset palvelualojen yritykset myyntiä ja työpaikkoja. Negatiivinen vaikutus valtiolle on paljon suurempi kuin pelkkä alkoholin myynnin ja anniskelun arvonlisä- ja valmisteverotuottojen menetys.

Alkoholin valmisteveron korottaminen 100 miljoonalla eurolla

Suomessa on jo ennestään erittäin raskas alkoholijuomien verotus, oluen verotus on selvästi korkein koko EU:ssa. Suomen keskiolutvero on puolitoistakertainen verrattuna Irlantiin, jossa on toiseksi korkein vero (liite). Hallituksen esittämä alkoholijuomaveron korotus heikentää ravintola-anniskelun tilannetta entisestään. Tätä pahentaa vielä se, että veron korotus kohdistetaan ravintola-anniskelun tärkeimpiin tuotteisiin (olut ja long drink -juomat).

Ravintola-alan ongelmana Suomessa on se, että yhä harvempi kuluttaja on valmis maksamaan alkoholiannoksesta sitä hintaa, jonka yhteiskunnalliset velvoitteensa hoitava ravintolayritys veloittaa asiakkaaltaan. Tämän johdosta halvemmat jakelukanavat, kuten matkustajatuonti, ottavat ravintoloilta markkinaosuuksia.

Kuluttajat siirtävät kulutuksensa halvempiin jakelukanaviin. Tämän vuoksi anniskeluun liittyvä työllisyys vähenee edelleen. Alkoholilain uudistusta käsittelevän hallituksen esityksen mukaan noin 63 prosenttia alkoholielinkeinoihin liittyvästä työllisyydestä on ravintoloissa. Hallituksen esityksessä ei ole lainkaan käsitelty niitä negatiivisia työllisyysvaikutuksia, jotka alkoholin valmisteveron korottaminen aiheuttaa.

Anniskelun väheneminen johtaa myös siihen, että ravintola-ala pysyy heikosti kannattavana elinkeinona. Yksi seuraus tästä on, ettei toimiala pysty kilpailemaan useiden muiden toimialojen kanssa työntekijöiden palkoissa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ”[K]oska anniskelun osalta veronkorotuksen prosentuaalinen hintavaikutus jää pienemmäksi, ehdotuksen välittömät vaikutukset anniskelumyyntiin jäävät vähittäismyyntiä pienemmiksi.”. Hallituksen esityksen lausuma on hämmentävä. Esimerkiksi keskiolutpullon hinta ravintolassa on jo nyt viisinkertainen kaupasta ostettuun keskiolueen verrattuna, mikä aiheutuu muun muassa suuremmista henkilöstö-, raaka-aine- ja jakelukustannuksista. Jokainen hinnankorotus vähentää ravintola-anniskelua. Suomalaiset eivät ole valmiita maksamaan nykyisiäkään ravintola-alkoholin hintoja. Sillä, että korotus on prosentuaalisesti vähäisempi kuin vähittäismyynnissä, ei ole merkitystä.

Anniskelun arvonlisäveron alentaminen välttämätöntä

Kuluneena kesänä virisi kansanedustajien keskuudessa ajatus anniskelun arvonlisäveron alentamisesta 14 prosenttiin. Se oli esillä myös hallituksen budjettiriihessä, mutta valitettavasti hallitus ei tehnyt asiassa ravintola-alan kannalta myönteistä päätöstä. Ajatus veron alentamisesta perustuu siihen, että ravintola on ylivoimainen alkoholin jakelukanava: se tuottaa eniten verotuloja, työllisyyttä, se häiritsee vähiten muita ihmisiä ja se on valvottua. Hyvästä tarkoituksesta huolimatta eduskunnassa käsittelyssä oleva alkoholilain uudistus ja alkoholin valmisteveron korotus johtavat päinvastaiseen lopputulokseen, anniskelukulutuksen vähenemiseen.

Anniskelun arvonlisäveron alentaminen maksaisi bruttona valtiolle reilu 120 miljoonaa euroa vuodessa. Alentaminen lisäisi ravintolapalvelujen kysyntää (myös ruoan) ja työllisyyttä. Hintajouston laskemistapa vaikuttaa valtion verotulojen menetykseen. Nettohinta olisi noin 70 miljoonaa euroa vuodessa liitteessä lasketulla hintajoustolla. Alentaminen synnyttäisi 2 900 uutta työpaikkaa.

Jos arvonlisäveroa ei alenneta, toisena vaihtoehtona ei ole, että valtio saisi anniskelusta nykyisensuuruiset verotulot. Anniskelun vähentyessä verotulot vähenevät ja ne ovat paljon alhaisemmalla tasolla kuin ne olisivat, jos alkoholin kulutusta siirtyisi ravintoloihin.

Saako kuluttaja hyödyn arvonlisäveron alentamisesta?

VM on useissa yhteyksissä esittänyt, että arvonlisäverojen alentaminen ei kannata, koska palvelujen hinta ei alene. VM käyttää esimerkkinä ravintolaruoan arvonlisäveron alentamista. VM:n käsitys on virheellinen.

Anniskelun arvonlisäveron alentaminen menisi hyvin kuluttajahintoihin, kuten ravintolaruoan arvonlisäveron alentaminen meni. Tilastokeskuksen entinen virkamies Ilkka Lehtinen on tutkinut MaRan pyynnöstä Tilastokeskuksen tilastoja siitä, miten ravintolaruoan arvonlisäveron alentaminen 1.7.2010 meni ravintolaruoan hintoihin. Ilkka Lehtisen mukaan se meni hintoihin 78 -prosenttisesti koko ravintola-alalla. (Toimitamme selvityksen pyydettäessä verojaoston käyttöön). Tulos on erinomainen, kun ottaa huomioon, että noin 8 – 10 prosenttia ravintola-alan liikevaihdosta on harmaata taloutta.

Kuluttajatutkimuskeskus tutki ravintolaruoan hintoja ennen ja jälkeen alentamista tehdyllä empiirisellä tutkimuksella. Aluehallintovirastojen alkoholitarkastajat vierailivat lähes 400 ravintolassa ennen ja jälkeen alentamispäivän sekä kirjasivat ruokalistoista hinnat ennen ja jälkeen alentamisen. KTK:n selvityksen mukaan alentaminen meni hintoihin MaRan jäsenravintoloissa 86 -prosenttisesti, ei-jäsenravintoloissa 27 -prosenttisesti.

Ehdotukset verojaostolle

MaRa ehdottaa, että

1. **eduskunta päättää korottaa alkoholin valmisteveroa 70 miljoonalla eurolla, joka käytetään sen rahoittamiseen, että ravintola-anniskelun arvonlisävero alennetaan 14 prosenttiin.**
2. **jos kohdassa 1 mainittu toimenpide ei ole mahdollinen, eduskunta hylkää alkoholin valmisteveron korottamiseksi ehdotetun hallituksen esityksen.**

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja